

“ Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ Η ΕΡΗΝΗ ”

Το μοναδικό «έγγραφο» που ανέκρινε η Διεθνής Συνάντηση Συγγραφέων της Σόφιας ήταν ένα πολύ σύντομο εύχρηστο γράμμα προς τους Βούλγαρους εικοδοσιότες που λέγε ότι παρ' όλες τις ανησυχίες για τις τύχες της ανθρωπότητας οι 150 συγγραφείς από 33 χώρες που βρίσκονταν εκεί έτρεφαν την ελπίδα πως είναι δυνατό να θριαμβεύσει ένας κόσμος χωρίς πολέμους. Στο γράμμα διατυπωνόταν και η θεσιότητα ότι η τέχνη είναι σε θέση να επηρεάσει το μέλλον του 'Ανθρώπου, κι' ότι ο διάλογος για την ειρήνη και την καλύτερη αμοιβαία κατανόηση των πολιτιστικών αξιών θα συνεχίζονταν.

Αυτό ήταν όλο! Ούτε Δισκή-αυνη, ούτε υψίσια βγήκε από την Συνάντηση, ούτε και λειτουργήσε σ' όλη την διάρκεια της ε-ποιόδηποτε καθογητικό σώμα εκτός από την Προσμεταία της Ένωσης Βουλγάρων Συγγραφέων που είχε αναλάβει την πρωτοβου-λία της σύγκλησης της Συνάντη-σης και κατά συνέπεια είχε επω-μιστεί όλα τα πρακτικά προβλή-ματα της διεκπεραίωσης της δου-λιάς και της φιλοξενίας φυσικά πούταν συγκινητική. 'Ακόμη και το προεδρείο, το άπαρτιζαν σε κά-θε ξεχωριστή ζήτηση οι συγγρα-φείς που είχαν ζητήσει τον λόγο και άπρόκειτο να μιλήσουν. Πλή-ρης δημοκρατικότητα λοιπόν, πλή-ρης σεβασμός των αντιλήψεων του καθενός και σχολαστική προ-σπάθεια να μη επίβληθεί σε ό-

Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗ

ποιονδήποτε διτιθήποτε. Το θέμα Ειρήνη και Συγγραφέας, όπως τό-νισε και ο 'Ακαδημαϊκός Παντε-λεί Ζάρεφ, Πρόεδρος της Ένωσης Βουλγάρων Συγγραφέων στην ει-σεργαγική του δουλία, είναι ευ-ρύτατο και ο άγώνας για την Ει-ρήνη έχει τεράστια διαστάση, διεισδύει σε όλες τις πτυχές της ζωής.

Αυτή ακριβώς η ευρύτητα του θέματος έδωσε την δυνατότητα σε συγγραφείς διάφορων πολι-τικών πεποιθήσεων και ιδεολό-γικών τοποθετήσεων να καθήσουν γύρω από μια στρογγύλη τράπε-ζα και ν' ανταλλάξουν απόψεις γύρω από την κωνή μοίρα της ανθρωπότητας, που κατά γενική άμολογία απειλείται στις μέρες μας αυτή τούτη ή υπαρκή της. 'Εκει βρισκόταν ο Πρόεδρος της Γαλλικής 'Ακαδημίας Γκονκούρ Χερβέ Βαζέν, ο Γενικός Προσμε-τέας του Διεθνούς «Πέν Κλάμπ» Βρετανός Πήτερ Έλστεμπ, οι 'Αμερικανοί Ουίλλιαμ Σαρογιάν, Γκός Βιντάλ, Τζών Σιήβερ, οι Βρετανοί Λόρενς Σνόου και 'Αν-τοιν Μίτσελ, οι Σοβιετικοί Κωνσταντίν Σίμονοφ, Γιεβγκένυ Γιεφτουσένκο 'Αντρέι Βαζνεσένκι,

Τζαγκίς 'Αιτιμάτοφ, οι Καναδοί Τζών Κολύμπο και Ντόροθυ Λί-βερ, οι Δυτικογερμανοί 'Ερβιν Φίσιερ και Τζόζεφ Ρέντιγκ, οι Ι-ταλοί Τζιάννι Ρόνταρι και Πιέτρο Μπουττίττα, ο Φιλανδέσ Πάσχο Ριντάλα, ο Κουβανός Νικόλα Γκιγιέν, ο Πακιστανός Φαίζ 'Α-χιμέτ Φαίζ, ο Παλαιστίνιος Μα-χιούτ Ντερβίς κá. 'Εκεί υπήρχαν οι μεγαλύτεροι Τούρκοι συγγρα-φείς 'Αζίζ Νεσίν και Γιοσέρ Κε-μάλ. 'Από την 'Ελλάδα, η Ρίτα Μπούμπ Παπά, ο Νίκος Παπάς, ο Κώστας Βαλέττας. Τρεις μέ-ρες κράτησαν οι συζητήσεις γύ-ρω από την Στρογγύλη Τράπεζα κι' άλλες τέσσερις σε περίοδια γύρω από την Βουλγαρία. Κι' ο-πως τότισε χαρακτηριστικά ένας συγγραφέας όταν πιά η Συνάντη-ση της Σόφιας έκλεινε, το ύλικό που συγκεντρώθηκε εκεί ο πλού-τος των σκέψεων που πλημμύρι-σε τον χώρο του Πάρεκ Χοτέλ «Μοσκόβα» ήταν άρκετος για να τροφώσεται για μήνες τα λογοτε-χνικά περιοδικά σ' όλοκληρο τον κόσμο.

Όποιο όνομα και να δάσεις φυ-σικά στον πόλεμο και την ειρήνη ή ουσία των δυο αυτών κοινωνι-κών φαινομένων δεν αλλοιώνεται. 'Ο συγγραφέας όμως δίνοντας μέ-σα από ανεπανόλητες εικόνες την άσχημια του πολέμου και την ά-μοσφιιά της ειρήνης βόηθά στο ν' άποκτήσει το πλατύ κοινό πλη-ρέστερη συνείδηση των καταστά-σεων, των προβλημάτων και των άνάγκων, βόηθά στο να ξεκαθαρί-σουν τα αίσθήματα, να καθύνει ή γνώση, να δειχθεί το κριτήριο, ν' άποσπασθεί ή θέληση γι' άγώνα για τη ζωή.

Ο ΠΙΕΦΤΟΥΣΕΝΚΟ

'Η λογοτεχνία δεν είναι από μόνη της σε θέση να πρόστατεύ-σει την ειρήνη. Προσφέρει όμως ένα ισχυρότατο ταμπούι πάλης ιδιαίτερα σεβαστό στις μέρες μας όταν, όπως υπογραμμίστηκε χα-ρακτηριστικά, στον καπιταλιστι-κό κόσμο εγαάζεται άδιάκοπα μια γιγαντιαία βιομηχανία που σκο-πό έχει να σκορπίσει την άπόννη-ση μέσα στον λαό, ν' άποσυνθέ-σει τις ανθρώπινες σχέσεις, να

κατάμεμαχίσει αυτόν τούτο τον άνθρωπό. 'Αναπτύσσοντας το θέ-μα αυτό ο Γιεφτουσένκο είπε:

«Δεν συμφωνώ με την σκέψη, ό-τι ακόμα και ή κακή ειρήνη εί-ναι καλύτερη από τον πόλεμο. 'Η χωρίς άναγες ειρήνη είναι πόλε-μος, μόνο που λειτουργεί με πιο σαφινάρισημένα φαινοσάικά μέσα, ή ύποκριτική «προπαγάνδα» είναι επίσης πόλεμος, ή κοινωνική ά-διαφορία είναι πόλεμος ή προδο-σία έναντι των συμφερότων των λαών είναι πόλεμος το ίδιο όπως και ή άμεταλλευσή τους ή κωνι-κή δημαγωγία είναι πόλεμος ή τσομοκράτία είναι πόλεμος, ο ρατσισμός είναι πόλεμος, ο φα-δινισμός σ' όλες τους τις μορφές είναι πόλεμος.»

Καθόν λοιπόν της λογοτεχνί-ας μέσα σ' αυτές τις συνθήκες είναι να αντιμετωπίσει με το δι-κά της όπλα αυτόν τον καθημε-ρινό άπρόσπυτο πόλεμο ενάντια στον 'Ανθρώπο.

Ο ΠΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

Στο μήνυμά του προς την Συ-νάντηση ο Γιάννης Ρίτσος προ-σδιόρισε σαν σκοπό της Τέχνης την «πανανθρώπινη άναγκαίότη-τα».

«'Η Τέχνη —λέει— είναι ένας διαρκής άγώνας ενάντιον όλων των έχθρικών προς τον άνθρωπο δυνάμεων, εναντίον κάθε σκλη-διάς, άδικίας, απείσεσης, άκμη-πάλλευσης, καταπίεσης, εναντίον της φθοράς και του θανάτου για να υπορέσει κάποτε ν' άνασάνει ή ανθρωπότητα και να χαμογέ-σσουμε άσέφικα, ο ένας στον άλ-λο πάνω άπ' όλα τα σύνερα.»

Ό Νικηφόρος Βρεττάκος είδε στο μήνυμα του την Συνάντηση σαν μια σύσκαψη της ανθρώπι-νης συνείδησης και ευθύνης σε ά-ρες κρίσιμες για τον κόσμο.

Ό 'Αμερικανός Έρσκιν Κόλν-τουέλ είδε από της πλευράς του την τέχνη στον ρόλο του δημιούρ-γού της άμμόνίας και ένας άλ-λος είδε την τέχνη στις σημερι-νές συνθήκες της τεχνολογικής άνάπτυξης στον ρόλο του πολέ-μου της τυποποίησης του πνεύ-ματος και της μετατροπής του ανθρώπου σε σχηματοποιημένο κατανάλωτή.

Καμιά τεχνολογία δεν μπορεί ν' αντικαταστήσει τις ανθρώπινες σχέσεις κι' οι ανθρώπινες σχέ-σεις καλλιεργούνται με τον πλη-ρέστερο δυνατό τρόπο μέσα στην τέχνη. 'Η τέχνη, τότισε ο Φίσιε έξαναρωπίζει τις αντιθέσεις υ-ταξύ των ανθρώπων.

'Η βαθύτερη σημασία της Συ-νάντησης της Σόφιας βράσεται στο ότι, σε μια εποχή που κλιμα-κνεται διεθνώς ο άγώνας για την ειρήνη και γίνεται πράγμα-τικά παλλαϊκός έγινε άκουστή σαν άγωνιάδης κραυγή κι' ή φωνή των συγγραφέων, σαν μιας ειδι-κής κατηγορίας «ανθρώπων» που διαθέτουν το έξαιρετικό προνόμιο να εκφράσουν την μοίρα των λα-ών τους και ν' άνασπλάθουν μια «δεύτερη ζωή» βάσει των νόμων της 'Ουσοφίας.

'Η Τέχνη υποφέρει και πρέπει να λειτουργεί σαν όπλο στην συνεχή προσπάθεια των λαών για τον πλήρη έξαναρωπισμό της ζωής. 'Όπως έλεγε και ο Τόμας Μέν «Τέχνη σημαίνει ούμανισμός και ούμανισμός σημαίνει πολιτική». Αυτές οι βαθιές άλήθειες συνει-δησιάζονται όλοένα και περισσότερο

Συνάντηση 1983

ΑΔΙ.66

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Στην Συνάντηση της Σόφιας δόθηκε και η ευκαιρία να προβληθεί με τον πιο έντονο τρόπο η μορφή της Κύπρου κι' η αγωνιώδης της επικύλιση για δίκαιο. Η θέση κυρίως που αναπτύχθηκε και που βρισκόταν απόλυτα μέσα στο κλίμα και την ιδιομορφία της Συνάντησης για το επίδηλο ή τέχνη στο μαρτυρικό νησί βρίσκεται στις προχωρημένες επάλξεις του παλλαϊκού αγώνα διαδροματίζοντας το ρόλο του μπροστάρι αλλά και του έρευνητή και μελετητή βοηθώντας στην επούλωση πληγών αλλά και συμβάλλοντας στην αδερφούνη Έλλήνων και Τούρκων, παιδιών της ίδιας ανεμοδαρμένης πατρίδας, προκάλεσε μεγάλη αίσθηση ανάμεσα στους αντιπροσώπους. Την ίδια ούτη νότα έκρουσε και ο Τούρκος ποιητής ΑΤΑΟΛ ΜΠΕΧΡΑΜΟΓΛΟΥ που μίλησε για τους φίλους του τους Έλληνες Κυπρίους φοιτητές στην Μόσχα και για την αγωνία του το καλοκαίρι του '74 για την κοινή τύχη Έλλήνων και Τούρκων.

Κι' όταν στο μεγάλο ρεσιτάλ ποίησης που δόθηκε την τελευταία βραδυά μπροστά σε 3.000 θεατές και που μεταδίδουνταν απ' όλα τα ευρωπαϊκά δίκτυα τηλεόρασης απάγγειλε η Κύπρια ποιήτρια Έλλη Πασιόγλου το «Πάμε τώρα, Ναιμέ» — ένα γοώμα προς μια Τουρκάλλα φίλη — το ακροατήριο ξέσπασε σε θυελάδη χειροκροτήματα. Ξεαιρετική έντυπωση προκάλεσε επίσης η Κοινή Δήλωση των αντιπροσωπειών Κύπρου — Ελλάδας — Τουρκίας και η διακήρυξη της θέσης ότι μια πλήρως ανεξάρτητη Κύπρος θα καταστεί εστία ειρήνης στην ταρασμένη περιοχή και γέφυρα φιλίας για τους λαούς που την κατοικούν.

ΜΙΑ ΑΡΧΗ ΠΟΥ ΘΑΧΕΙ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Η Διεθνής Συνάντηση Συγγραφέων της Σόφιας ήταν απλόγυια άνοιξη που κατά γενική απόφαση βήνει την συνέχειά της. Όπως τόνισε χαρακτηριστικά ο Βουλγάρος ποιητής και αντιπρόεδρος της Κοστικής Επιτροπής για την Κουλτούρα και την Τέχνη Λιουμπούλο Λέφτσεφ η ιδεολογική κατάσταση για τον καθορισμό της είναι να γινάθει από πλευρά του τους συγγραφείς όλου του κόσμου να βρεθεί μέσα στα προβλήματα όλου του κόσμου. Οι συναντήσεις λοιπόν των γ-λλογενών δημοκρατών σε όλα τα επίπεδα επιτυγχάνουν κι' από την άκρως τον πτόχο τόσο απαραίτητα για τους καιρούς μας που όλα στην καπιταλιστικό κόσμο προσπαθούν ν' απομυθώσουν τον δημοκρατικό από τον λαό του και τον πλαστό κόσμο. Οι συναντήσεις άπονηπότε θα συνεχισθούν και μια πρώτη βήνα που βήχη μια τέτοια μελλοντική συνάντηση να γίνει κι' εδώ στο νησί βήκε μεγάλη απόφαση. Γιατί όχι λοιπόν η Κύπρος με τα ούζυτα προβλήματα αλλά και με την μεγάλη πολιτιστική παράδοση και το ανθρώπινο δικαίωμα να φιλοξενήσει συγγραφείς απ' όλα

τον κόσμο. Δεν βήνα κι' αυτό ανάμεσα σ' όλα τ' άλλα μια νίκη της Κουλτούρας και του πνεύματος έναντι όλων εκείνων των σκοταδιστικών, επιδρομικών δυνάμεων που θέλουν να μας πνίσουν; "Ας τα συλλογιστούν όλα αυτά οι άρμόδιοι αλλά και οι πνευματικοί άνθρωποι του νησιού, οι συγγραφείς ιδιαίτερα, που καιρός είναι να δούν σοβαρά, πολύ σοβαρά την ανάγκη της οργάνωσης τους."

ΙΟΥΝΙΟΣ 1977